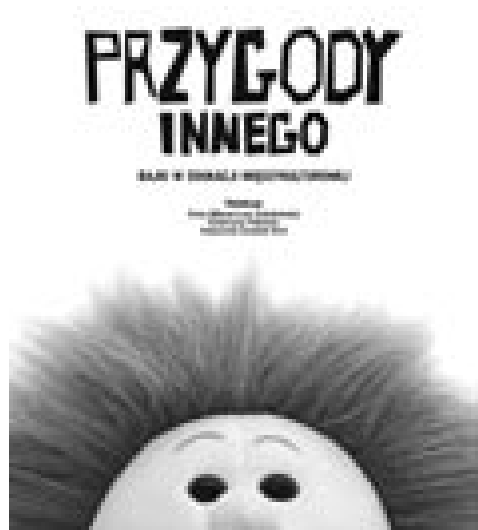

Przygody Innego.**Bajki w edukacji międzykulturowej****Red. A. MŁYNARCZUK-SOKOŁOWSKA,
K. POTONIEC, K. SZOSTAK-KRÓL**BIAŁYSTOK, FUNDACJA EDUKACJI I TWÓRCZOŚCI,
FUNDACJA UNIwersYTETU W BIAŁYMSTOKU,
UNIVERSITAS BIALOSTOCENSIS, 2011

Wiek XXI to era globalizacji, czas wciąż podkreślanej wieloetniczności i wielokulturowości, a jednak nadal duża część naszego społeczeństwa najbezpieczniej czuje się, zamykając się na szeroko pojętą „Inność” („Innym” może być osoba o odmiennym pochodzeniu, różniąca się od ogółu sprawnością fizyczną, orientacją seksualną albo nawet sytuacją majątkową czy wykształceniem). Tego typu postawa umacnia stereotypy i wywołuje niechęć do wszystkich, którzy w jakiś sposób odbiegają od reszty, a to z kolei wyraża się w zachowaniach dyskryminacyjnych i nienawistnych, często brutalnych.

Zjawiska takie w różnym stopniu występują we wszystkich zakątkach świata i społeczeństwo polskie wcale nie stanowi pod tym względem wyjątku. Liczba przypadków nietolerancji i wrogości w Polsce jest jednak w ostatnim czasie przerażająca (vide *Brunatna Księga Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”*), w związku z czym zapobieganie występowaniu takich zachowań powinno stanowić palący problem. Aby sobie z nim poradzić, warto dostrzec, że niechęć wobec „Innego” nie jest wrodzona, lecz nabywana, najczęściej w procesie wychowania – małe dzieci błyskawicznie naśladują w tym względzie zachowania dorosłych, dlatego też naukę tolerancji należy rozpocząć jak najwcześniej.

Założenie to stanowi punkt wyjścia publikacji *Przygody Innego* prezentującej program edukacyjny służący kształtowaniu pozytywnych postaw społecznych już od najmłodszych lat. Powstał on przy udziale Fundacji Edukacji i Twórczości oraz Fundacji Uniwersytetu w Białymstoku (zajęcia pilotażowe przeprowadzono na terenie województwa podlaskiego w latach 2010 i 2011). Książka ta może stanowić wspaniałą pomoc dla nauczycieli edukacji początkowej. Przedstawiony w niej program jasno realizuje cel – osvajanie dzieci z innością w najbliższym otoczeniu poprzez zaznajamianie ich z „Innym” za pośrednictwem bajek i opowiadań międzykulturowych, które mają pobudzać wrażliwość małego człowieka na odmienność i prowadzić go do akceptacji różnorodności w otaczającym świecie. Zawarte w publikacji historyjki w przystępny sposób poruszają tematykę zróżnicowania w wyglądzie zewnętrznym, odrębności etnicznej, ubóstwa, ułomności oraz religijnej odmienności.

Realizacja programu przewidziana jest w postaci cyklu zajęć trwającego około 30 godzin. Do każdej bajki dołączony jest scenariusz. Istotną jego część stanowią skierowane do dzieci pytania, które powinny być zadawane podczas czytania, a także sugestie dotyczące zabaw związanych z tematem opowieści czy też rysunków ilustrujących ideę historyjki. Bardzo ważnym elementem programu jest kukielka przedstawiająca postać „Innego”. Właśnie za jego pośrednictwem mali uczniowie zapoznają się z programem – to on czyta bajki i angażuje grupę podczas zajęć.

Kolejny etap to utrwalanie materiału, z którym dzieci zapoznały się już na poprzednich lekcjach tolerancji – mają temu służyć rozmowy i dalsze zabawy, zaspokajające dziecięcą ciekawość związaną z odmiennością, oraz podkreślanie tego, co może nas łączyć pomimo odrębności. Jeżeli istnieje taka możliwość, autorki sugerują przeprowadzenie kolejnych zajęć w terenie – może to być na przykład zwiedzanie synagogi, cerkwi czy meczetu jako uzupełnienie opowiadania poruszającego kwestię odrębności religijnych.

Pilotażowe zajęcia prowadzone przez autorki i ich zespół, składający się z młodych pedagogów i wolontariuszy, odbywały się w wyselekcjonowanych szkołach i przedszkolach województwa podlaskiego. Program ten powinien jednak być realizowany we wszystkich placówkach edukacyjnych w całej Polsce, tym bardziej, że w naszym kraju brak formalnych zajęć rozwijających i stymulujących akceptację inności. Elementy cyklu *Przygody Innego* można również wykorzystać podczas prowadzenia kolonii czy też półkolonii. Tematyka zajęć wymagałaby, oczywiście, drobnych zmian w zależności od ich lokalizacji. Wydaje się, że niektóre bajki (na przykład *Leśne przygody Innego*) mogłyby być wykorzystane samodzielnie jako warsztaty dla dzieci podczas festynów wiosenno-letnich.

Gdyby autorki pracowały nad rozszerzeniem *Przygód Innego*, z pewnością warto, aby znalazła się w nich opowieść podejmująca zagadnienie homofobii czy też rodzin niestandardowych (nieformalnych, zastępczych czy też takich, w których wychowują się dzieci adoptowane).

Program przedstawiony w książce *Przygody Innego* powinien stać się integralną częścią edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej w Polsce. Nie należy jednak oczekiwać, że praca z dziećmi dotycząca otwartości i tolerancji natychmiast przyniesie owoce w skali społeczeństwa. Przy systematycznym prowadzeniu tego typu zajęć realistycznie możemy oczekiwać rezultatów dopiero za dwa pokolenia. A więc tym bardziej nie wolno sobie pozwolić na stratę czasu: zacznijmy uczyć dzieci otwartości na odmienność i akceptację różnorodności już dziś!

ANNA POTEPSKA